SØNDAG

PSYKEDELISK MEDISIN: *Siden han var femten har ingeniørstudenten Fredrik Bråthen (33) lidd av såkalt «selvmordshodepine». De siste årene har den beste medisinen vært psykedelika. Nå står han fram, i håp om at han skal få bruke det legalt.*

Tar fleinsopp og LSD mot ekstreme hodesmerter

Tekst: HÅKON F. HØYDAL Foto: LINE MØLLER

Da Fredrik Bråthen (33) tok fleinsopp forsvant smertene. Ny norsk forskningsrapport hevder at folk som tar psykedelika ikke har dårligere psykisk helse enn andre. – Det beviser ikke at psykedelika er ufarlig, mener rusprofessor.

Klasehodepine er en smertelidelse som ofte sammenlignes med å få noe amputert uten bedøvelse. Mellom 4000–5000 nordmenn deler Bråthens lidelse.

– Det er som jeg har et spyd gjennom øyet og ut av nakken. Det gjør så vondt at jeg klarer ikke registrere annet enn smertene, forteller Fredrik. Inntil for to år siden hadde han daglige smerteanfall, og kunne verken jobbe eller møte venner. Ikke uten grunn kalles lidelsen «selvmordshodepine».

– Jeg hadde gitt opp alt, gikk bare i en smertetåke, sier Fredrik.

I dag mener han at han er smertefri takket være hallusinogenet psilocybin, som finnes naturlig i fleinsopp.

PÅ NARKOTIKALISTEN: VG kjenner til flere brukere som tar fleinsopp eller LSD mot klasehodepine, men bare Fredrik våger å stå fram.

Grunnen er enkel: Stoffene står på narkotikalisten, og kjøp og bruk straffes på samme måte som med harde stoffer.

– Noen mennesker synes det kriminelle er spennende. Jeg er ikke en av dem. Men det var en terskel jeg måtte gå over for å overleve, sier Fredrik.

På tirsdag publiserer norske forskere ved NTNU en studie om psykedeliske stoffer i forskningsjournalen PLoS. Det viser at folk som tar psykedelika ikke har dårligere psykisk helse enn andre.

ANALYSERT SVAR: – Det er tidligere vist at psykedelika ikke gir fysiske skader. Denne studien viser at det heller ikke har skadelige mentale effekter, sier stipendiat Teri Krebs.

Sammen med psykolog Pål-Ørjan Johansen har hun analysert svar fra over 130 000 personer i USAs nasjonale undersøkelse om narkotikabruk og helse. Snaut 22 000 hadde brukt psykedeliske stoffer en eller flere ganger.

– De som hadde brukt LSD det siste året hadde en lavere rate av psykisk ubehag. Det samme gjaldt de som hadde brukt meskalin eller psilocybin en eller flere ganger i løpet av livet, forteller Krebs, som likevel vil understreke at psykedeliske stoffer kan føre til angst og forvirring mens effektene står på.

De som hadde brukt psilocybin oppga å ha sjeldnere panikkangst enn snitten. Krebs og Johansen påpeker at sammenhengen mellom bedret mental helse og bruk av psykedelika er liten, om enn til stede.

De mener at resultatene burde få konsekvenser for myndighetenes syn på bruk av psykedeliske stoffer.

– Våre funn er ikke overraskende, og samsvarer med offentlig rusinformasjon fra WHO, EU, USA og Storbritannia. Det finnes ikke medisinsk grunnlag for å forby psykedeliske stoffer for å beskytte befolkningens helse, sier Johansen.

~~– De er ute at mange psykedelika har lange tydelige og psykiske langtidsvirkninger som det som har vært den allmenne oppfatningen, sier Jørgen Bramness, professor ved Senter for rus- og avhengighetsforskning ved Universitetet i Oslo. – Dette er en overraskende studie, som ikke har et design som kan «bevise» at psykedelika er ufarlig. Men som i mye forskning bygger den på sterk og her at nok et indikium, sier Bramness.~~

NØLTE: Fredrik hadde lenge hørt om folk i utlandet som hadde brukt LSD og sopp som medisin mot smertene. Likevel nølte han med å prøve selv.

Da han måtte slutte å jobbe var grensen nådd. Han bestemte seg for å ta fleinsopp, som inneholder psilocybin.

Som Mensa-medlem likte han ikke tanken på å eksperimentere mentalt.

– Hodet er det viktigste jeg har, og jeg var veldig redd for at jeg skulle ødelegge hodet mitt.

August for to år siden tok han sopp for første gang. Smertene forsvant, men kom tilbake ved juletider. Det neste halvåret tok han femten doser med psilocybin.

– Etter det har jeg hatt det veldig bra.

For tiden studerer Fredrik produktdesign. Ikke mange i omgangskretsen vet hva han tar for å bli smertefri.

– Ideelt sett burde stoffene avkriminaliseres og tas inn i behandling. Jeg gjør det som må til for at jeg skal kunne leve et sunt og bra liv. Jeg håper noen forstår det.

~~– Professor Jørgen Bramness tviler altså på at Fredrik opplever at fleinsopp er bra for ham?~~

~~– Slik vi vet jeg vet finnes det i dag ingen systematisk forskning på denne bruken av psilocybin. Det må foreligge for å unngå at man analyserer om placebo-effekten, men også av sikkerhetsmessige grunner, sier Bramness.~~

Forskerne ser få sikkerhetsproblemer med Fredriks bruk.

– Det har aldri vært hevilt i fagllitteraturen at psykedeliske midler har akseptabel risikoprofil for medisinsk bruk. Forskning viser at psykedelika har potensial overfor alkoholisme. Jeg er likevel i tvil hvorvidt fleinsopp eller LSD er beste botemiddel for alle med klasehodepine, sier Krebs.

– Jeg vil anbefale personene du har snakket med om å kontakte oss, så vi kan hjelpe dem til å få det som et lovlig legemiddel, sier Johansen.

– Ingen tjener på LSD

Smertespesialist Inge Monstad er en av Norges fremste eksperter på klasehodepine. Han er skeptisk til det Fredrik forteller.

– Det er ingen medisinsk dokumentasjon på at dette fungerer. Placeboeffekten kan spille en stor rolle. I noen forsøk opplevde opptil 40 prosent av de som fikk placebo bedring, sier han.

– Fredrik tok først psilocybin én gang, og ble smertefri i halvannen måned. Deretter tok han femten kurer over et halvt år og ble smertefri i halvannet år. Er det en indikasjon på at det kan være noe mer enn kun placebo?

– Kanskje. Men klasehodepine oppstår periodevis. De anfallsfrie periodene hans kan ha sammenfalt med medisineringen.

Han mener likevel at Fredriks opplevelser kan være placebo. Monstad synes Fredriks opplevelser er interessante, men kun det. Han vil ikke gi LSD til pasienter som ber om det.

– Det er korrekt at leger kan foreskrive LSD. Men jeg vil gi medisiner som står på klar forskningsbasert grunn.

Forskningsjournalen Neurology publiserte i 2006 en undersøkelse hvor 53 amerikanere med klasehodepine fortalte det samme som Fredrik – at psilocybin og LSD fungerte bedre enn aksepterte medikamenter.

– Det ser interessant ut, men er ennå ikke helt akseptert. Denne form for behandling er nok vanskelig å få gjennomført legalt for øyeblikket, sier Audun Stubhaug, leder for Rikshospitalets avdeling for smertebehandling.

– Kan brukes som legemiddel

Leger kan søke om å gi LSD og psilocybin som medisin til pasienter selv om det står på narkotikalisten, opplyser Legemiddelverket.

– At et stoff står på listen betyr at det er ekstra strengt regulert. Det gjelder bl.a. særskilte bestemmelser for legers forskrivning og for international handel med stoffene og legemidlene. Før en lege kan forskrive narkotiske legemidler til en pasient, må det foreligge en grundig vurdering, og bruk må følges nøye opp, forklarer Gina Scholz.

– En lege kan sende en særskilt begrunnet søknad til Legemiddelverket om godkjenningsfritak for et spesielt produkt. Legen «går god for» produktet og det er legens ansvar å følge opp pasienten og behandlingen, sier Scholz.

– Farligere å ri

Den anerkjente britiske psykiateren David Nutt var helserådgiver for den britiske regjering inntil han sa at det statistisk var farligere å ri enn å ta ecstasy. Det fikk ham sparket. I dag er han professor ved Imperial College London og leder for ISCD – Independent Scientific Committee on Drugs.

– Det er lattelig å klassifisere LSD og psilocybin i samme kategori som heroin. Heroin og alkohol er de farligste rusmidlene vi har, og dreper mange årlig. Ingen har noensinne dødd av LSD, hevder Nutt.

Nutt har flere pasienter med klasehodepine.

– Det er en forferdelig lidelse. Ingen ordinær behandling fungerer. Jeg har et par pasienter som lider av dette, og jeg har påpekt for dem at fleinsopp fungerer godt for mange. Noen av dem prøver det og blir bedre, andre våger ikke, sier han til VG.

VG 18. August 2013